

Στρασβούργο, 11.3.2014
COM(2014) 154 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη: από τη θεωρία στην πράξη

{SWD(2014) 63 final}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη: από τη θεωρία στην πράξη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τα τελευταία πέντε έτη, καταρτίστηκαν πολιτικές για την προαγωγή μιας πιο ανοικτής και ασφαλούς Ευρώπης. Τον Ιούνιο του 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα θεσπίσει στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.

Αναγνωρίζοντας ότι χρειάζονται κοινές ευρωπαϊκές απαντήσεις σε κοινές προκλήσεις, το Συμβούλιο θα είναι σε θέση να αξιοποιήσει τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί από τότε που το πρόγραμμα της Στοκχόλμης έθεσε φιλόδοξους στόχους για το 2009. Έκτοτε, συμφωνήθηκε τελικώς η θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου για τη βελτίωση των προτύπων για τα άτομα που χρήζουν προστασίας. Ο χώρος Σένγκεν - ένα από τα πιο δημοφιλή επιτεύγματα του ευρωπαϊκού σχεδίου - έχει ενισχυθεί. Οι διάλυτοι νόμιμης μετανάστευσης ενισχύθηκαν· υπάρχουν πλέον σαφέστερες προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής και ένα κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους μετανάστες. Η κοινή πολιτική θεωρήσεων έχει υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις, οι οποίες έχουν απλοποιήσει την είσοδο νόμιμων ταξιδιωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξή της. Οι απαιτήσεις θεώρησης για ορισμένες χώρες έχουν καταργηθεί.

Στον τομέα της ασφάλειας, η νομοθεσία και οι πρακτικές συνεργασίες παρέχουν πλέον κοινά εργαλεία ώστε να συμβάλλουν στην προστασία των ευρωπαϊκών κοινωνιών και των οικονομιών από το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα. Η αυξημένη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου αποδείχθηκε απαραίτητη για την αντιμετώπιση κοινών απειλών, όπως η εμπορία ανθρώπων, η τρομοκρατία, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και η διαφθορά.

Επιπλέον, έχει θεσπιστεί πλαίσιο για τις εξωτερικές πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου της ΕΕ, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στην ΕΕ να συνεργαστεί με ολοκληρωμένο τρόπο με τις χώρες της γειτονίας της και πέραν αυτής, και να συμμετάσχει στις συνεχείς πρωτοβουλίες του ΟΗΕ και κρατών στον τομέα της μετανάστευσης και της ανάπτυξης.

Παρά το γεγονός ότι τα επιτεύγματα που πραγματοποιήθηκαν μετά τη Στοκχόλμη είναι σημαντικά, το έργο σε καμία περίπτωση δεν έχει ολοκληρωθεί. Πολλά απομένουν ακόμη να γίνουν για τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής και επιβολής των υφιστάμενων μέσων. Η νομοθεσία για το άσυλο πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο κατά τρόπο συνεκτικό. Το νομικό πλαίσιο για μια κοινή μεταναστευτική πολιτική πρέπει ακόμη να ολοκληρωθεί και να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα της ένταξης. Οι ανησυχίες για την ασφάλεια πρέπει να αντιμετωπιστούν με τη σαφή ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των οργανισμών της ΕΕ για την επιβολή του νόμου. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας και των πολιτικών πρέπει να καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του κύκλου της πολιτικής.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα αντιμετωπίσουν επίσης νέες προκλήσεις. Η Ευρώπη αποτελεί μέρος ενός παγκοσμιοποιημένου και διασυνδεδεμένου κόσμου, όπου η διεθνής κινητικότητα αναμένεται να αυξηθεί. Περισσότεροι άνθρωποι θα επιθυμούν να έρθουν στην Ευρώπη - ορισμένοι προσωρινά, όπως είναι οι τουρίστες, οι σπουδαστές και οι πάροχοι υπηρεσιών, άλλοι σε πιο μόνιμη βάση προκειμένου να εργαστούν ή να αναζητήσουν προστασία. Η ΕΕ θα αντιμετωπίσει δημογραφικές αλλαγές, την αστικοποίηση, τις ολοένα και πιο ποικιλόμορφες κοινωνίες και τις ελλείψεις στην αγορά εργασίας. Είναι σημαντικό να μεγιστοποιηθούν τα

οφέλη από τις πολιτικές εσωτερικών υποθέσεων για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και την προσέλκυση ατόμων με κατάλληλες δεξιότητες, καθώς και νόμιμων ταξιδιωτών στην Ευρώπη.

Η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει επίσης τις συνέπειες από την αστάθεια που υπάρχει σε πολλά μέρη του κόσμου και ιδίως στις χώρες της άμεσης γειτονίας της. Γεγονότα όπως η Αραβική Άνοιξη και η παρούσα κρίση στη Συρία απαιτούν κατάλληλες και συντονισμένες δράσεις όσον αφορά τις μικτές μεταναστευτικές ροές, ενώ θα απαιτηθούν πρόσθετες προσπάθειες προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη τραγωδιών στη Μεσόγειο Θάλασσα.

Η τεχνολογία εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα, παρέχοντας νέες ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και αλλάζοντας ριζικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι συνδέονται και σχετίζονται μεταξύ τους. Οι αλλαγές αυτές προσφέρουν νέες προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Αυξανόμενη ανησυχία προκαλεί το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, η εμπορία ανθρώπων γίνεται ολοένα και πιο πολύπλοκη, το διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα εμφανίζεται σε νέες μορφές και η τρομοκρατία εξακολουθεί να αποτελεί απειλή για την ασφάλεια. Οφείλουμε να αξιοποιήσουμε τις τεχνολογικές καινοτομίες και η επιστήμη μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να κινητοποιεί τα μέσα που είναι απαραίτητα για την ετοιμότητα σε θέματα ασφάλειας και την ανθεκτικότητα, αξιοποιώντας ιδίως την έρευνα και το αναπτυξιακό πρόγραμμα «Ορίζων 2020».

Σε έναν ολοένα και πιο αλληλεξαρτώμενο κόσμο, τα ζητήματα εσωτερικών υποθέσεων πρέπει να ενταχθούν στη συνολική εξωτερική πολιτική της ΕΕ, παρέχοντας τη δυνατότητα για ενισχυμένο διάλογο και συνεργασία με τρίτες χώρες. Η συνέπεια και η συνοχή με την εξωτερική πολιτική θα συμβάλει στην πρόβλεψη των προκλήσεων και την καλύτερη επίτευξη των στόχων της ΕΕ, προωθώντας τις αξίες της και εκπληρώνοντας τις διεθνείς υποχρεώσεις της για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αυτός ο στρατηγικός προβληματισμός συμπίπτει χρονικά με μια περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη σταδιακά υπερβαίνει την οικονομική και κοινωνική κρίση που έχει αφήσει τα ίχνη της, με ακόμη υψηλά ποσοστά ανεργίας και τις κοινωνίες μας πιο ευάλωτες και επιρρεπείς στην ξеноφοβία. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι πολιτικοί ηγέτες πρέπει να αναλάβουν αποφασιστική δράση για τη διασφάλιση μιας ανοικτής και ασφαλούς Ευρώπης, στην οποία τα θεμελιώδη δικαιώματα κατοχυρώνονται με βάση τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, που πρέπει να τηρείται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, κατά τη θέσπιση και την εφαρμογή της νομοθεσίας, καθώς και από τα κράτη μέλη, όταν ενεργούν στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Οι πολιτικές στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων προωθούν και προστατεύουν τις ευρωπαϊκές αξίες, επιτρέποντας στους πολίτες να πορευτούν στη ζωή τους με ασφάλεια και σιγουριά, απολαμβάνοντας τον πλούτο της ποικιλομορφίας που παρέχουν οι κοινωνίες μας.

Κατά την προετοιμασία της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή προέβη σε διαβούλευση με ένα ευρύ φάσμα φορέων και εμπλεκόμενων μερών, ιδίως μέσω της διάσκεψης των φορέων για το πρόγραμμα «Ανοικτή και ασφαλή Ευρώπη και το μέλλον αυτής», το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Ιανουαρίου 2014, στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης που προσέλυσε πολλές παρεμβάσεις. Συζητήσεις σχετικά με τις μελλοντικές πολιτικές μας πραγματοποιήθηκαν επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και τα διοικητικά συμβούλια των οργανισμών της ΕΕ.

Οι συζητήσεις για τις πολιτικές εσωτερικών υποθέσεων πρέπει να είναι τεκμηριωμένες. Για τον σκοπό αυτόν, μια επιλογή των στατιστικών δεδομένων που αφορούν τον εν λόγω προβληματισμό παρουσιάζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

1. ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι δημογραφικές αλλαγές, ιδίως η συρρίκνωση του ενεργού πληθυσμού στην Ευρώπη, σε συνδυασμό με σημαντικές ελλείψεις δεξιοτήτων σε ορισμένους τομείς (ιδίως της μηχανικής, της πληροφορικής και της ιατρικής περίθαλψης) εμποδίζουν την παραγωγικότητα της ΕΕ και, συνεπώς, την οικονομική της ανάκαμψη. Η αύξηση του παγκόσμιου ανταγωνισμού όσον αφορά τις επαγγελματικές δεξιότητες και τα ταλέντα επηρεάζει τις αγορές εργασίας σε πολλά κράτη μέλη και θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα για την οικονομική ευημερία της Ευρώπης κατά την επόμενη δεκαετία.

Κατά τα τελευταία 15 έτη, η ΕΕ ακολούθησε τομεακή προσέγγιση όσον αφορά τη νόμιμη μετανάστευση. Αυτό έχει οδηγήσει σε κοινό νομικό πλαίσιο, το οποίο ρυθμίζει την εισδοχή ορισμένων κατηγοριών προσώπων, αναγνωρίζει δικαιώματα και επιβάλλει κυρώσεις όσον αφορά τις παραβιάσεις. Ενθάρρυνε, επίσης, κοινή δέσμευση των κρατών μελών για την ένταξη και την επιστροφή. Είναι πλέον καιρός να τα ενοποιήσει όλα αυτά μέσα σε μια πιο συνεκτική κοινή μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ που θα λαμβάνει επίσης υπόψη τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές ανάγκες.

1.1. Μεγιστοποίηση των οφελών της μετανάστευσης και της ένταξης

Η Ευρώπη χρειάζεται μια καλά διαχειριζόμενη μεταναστευτική πολιτική που να συμβάλλει αποτελεσματικά στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η Ευρώπη πρέπει να προσελκύσει νέα ταλέντα και να ανταγωνιστεί στην παγκόσμια σκηνή. Οι συνέργειες με άλλους τομείς πολιτικής είναι σημαντικές. Η ΕΕ οφείλει να εξασφαλίσει τη συνοχή, για παράδειγμα, μεταξύ της μετανάστευσης και των πολιτικών απασχόλησης, εκπαίδευσης, ανάπτυξης και εμπορίου και να διευκολύνει τη βραχυπρόθεσμη κυκλοφορία επαγγελματιών υψηλής ειδίκευσης που παρέχουν υπηρεσίες. Η προσέλκυση και διατήρηση διεθνών φοιτητών, καθώς και η προώθηση της εκπαίδευσης των νόμιμων μεταναστών θα συμβάλει ώστε να εφοδιαστούν με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αγορά εργασίας της ΕΕ στο μέλλον.

Για τον καλύτερο εντοπισμό οικονομικών τομέων και επαγγελμάτων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσληψης ή ελλείψεις δεξιοτήτων, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κοινή εκτίμηση των αναγκών μέσω διαρθρωτικών διαλόγων με τα κράτη μέλη, τις επιχειρήσεις και τα συνδικάτα σχετικά με τη ζήτηση για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού και την κινητικότητα που συνδέεται με το εμπόριο. Αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν ενδεχομένως διαφορετικές ανάγκες μεταξύ των κρατών μελών, μια πλατφόρμα συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ θα ήταν χρήσιμη προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η μετανάστευση και η κινητικότητα έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία της ΕΕ.

Παράλληλα, θα πρέπει να ενισχυθούν τα μέτρα που μεγιστοποιούν το δυναμικό των μεταναστών που ήδη διαμένουν νόμιμα στα κράτη μέλη, δεδομένου ότι τα ποσοστά απασχόλησής τους είναι σήμερα πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο και πολλοί βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό σε υψηλότερο βαθμό. Οι υφιστάμενοι μηχανισμοί προσφοράς και ζήτησης εργασίας, όπως το EURES και το EU Skills Panorama θα πρέπει να βελτιωθούν περαιτέρω και να επεκταθούν στους υπηκόους τρίτων χωρών. Τα μέτρα προ της αναχώρησης μπορεί να είναι χρήσιμα ώστε να βοηθήσουν τους μετανάστες με την παροχή πληροφοριών, την κατάρτιση ή την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, αλλά δεν θα πρέπει να αποτελούν προϋπόθεση για την είσοδο στην ΕΕ. Η επιχειρηματικότητα των μεταναστών θα πρέπει να διευκολύνεται με την εξασφάλιση της σταθερότητας των αδειών και τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε πληροφορίες και ευκαιρίες δικτύωσης.

Θα απαιτηθεί επίσης η λήψη περαιτέρω μέτρων για τη δυνατότητα μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και των κοινωνικών δικαιωμάτων, για παράδειγμα, προκειμένου να επιτραπεί σε διακινούμενους εργαζομένους η δυνατότητα μεταφοράς των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τους σε όλους τους τομείς και χώρες, συμπεριλαμβανομένων των τρίτων χωρών, στον ίδιο βαθμό με τους πολίτες της ΕΕ.

Για την προσέλκυση ταλέντων, η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει και να ενισχύσει περαιτέρω την αναγνώριση τίτλων σπουδών της αλλοδαπής και δεξιοτήτων· αυτό θα βοηθήσει επίσης την αξιοποίηση των δεξιοτήτων και των προσόντων των μεταναστών που διαμένουν νόμιμα. Προς τον σκοπό αυτόν, η ΕΕ θα μπορούσε επίσης να διεξάγει ανοιχτή συζήτηση με τους διεθνείς εταίρους της. Ως μέρος της ελκυστικότητας της ΕΕ, φοιτητές και ερευνητές θα πρέπει να επωφεληθούν από τις ευκολότερες και ταχύτερες διαδικασίες χορήγησης θεωρήσεων.

Οι υφιστάμενοι κανόνες της ΕΕ για την εισδοχή μεταναστών και για τα δικαιώματά τους θα πρέπει να εφαρμοστούν με αποτελεσματικό και συνεκτικό τρόπο από όλα τα κράτη μέλη. Η αξιολόγηση της ισχύουσας νομοθεσίας για τη νόμιμη μετανάστευση θα συμβάλει στον εντοπισμό των κενών, στην βελτίωση της συνοχής και στην εκτίμηση των επιπτώσεων του υφιστάμενου πλαισίου. Θα μπορούσαν να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την κωδικοποίηση και τον εξορθολογισμό των ουσιαστικών προϋποθέσεων εισδοχής, καθώς και των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών. Αυτό θα αποτελούσε ένα βήμα προς την κατεύθυνση ενός «ενιαίου τομέα μετανάστευσης», με στόχο τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας των υπηκόων τρίτων χωρών εντός της ΕΕ, μεταξύ άλλων, και μέσω της αμοιβαίας αναγνώρισης των εθνικών αδειών.

Η Ευρώπη είναι μια ποικιλόμορφη κοινωνία όπου η ένταξη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Για να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή και να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη της μετανάστευσης, θα πρέπει να ενισχυθεί η δέσμευση για την αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας και στις κοινωνίες υποδοχής. Στις προσπάθειες αυτές, μεγαλύτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ισορροπία μεταξύ των φύλων και στην αντιμετώπιση της σημαντικής διαφοράς ποσοστών απασχόλησης για τις γυναίκες μετανάστριες. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δίκαιη μεταχείριση και η μη διακριτική πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Οι ευάλωτες κατηγορίες μεταναστών, ιδίως οι γυναίκες, οι νεαροί μετανάστες και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρέπει να λαμβάνουν στοχευμένη στήριξη, ενώ η προσέγγιση για το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού» θα πρέπει να εφαρμοστεί στην πράξη, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Με βάση την προηγούμενη εμπειρία στον τομέα της ένταξης, θα μπορούσαν να αναδειχθούν επιτυχείς πολιτικές και να διαδοθούν βέλτιστες πρακτικές. Θα απαιτηθεί επίσης η λήψη περαιτέρω μέτρων για την οικοδόμηση ικανοτήτων και τη συνεργασία με τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των πολιτικών ένταξης.

1.2. Μια αξιόπιστη προσέγγιση για την παράνομη μετανάστευση και την επιστροφή

Η πρόληψη και η μείωση της παράνομης μετανάστευσης αποτελεί ουσιαστικό μέρος κάθε καλά οργανωμένου συστήματος μετανάστευσης. Η μείωση της παράνομης μετανάστευσης απαιτεί συνδυασμό μέτρων. Η παράνομη μετανάστευση συνδέεται συχνά με την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων και παροτρύνεται από τη ζήτηση από εργοδότες που προσφέρουν δυνατότητες παράνομης εργασίας. Η συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης είναι πολύτιμη και πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας.

Η διεξοδική αξιολόγηση των ισχυόντων κανόνων που αφορούν την παράνομη διακίνηση ατόμων θα μπορούσε να συνεχιστεί και μια νέα συνολική στρατηγική της ΕΕ θα μπορούσε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα υφιστάμενα εργαλεία, αντιμετωπίζοντας τη ζήτηση της παράνομης μετανάστευσης και τα εμπλεκόμενα εγκληματικά δίκτυα. Θα πρέπει

να διεξάγονται περισσότερα προληπτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων ενημερωτικών εκστρατειών στις χώρες καταγωγής και διέλευσης, προκειμένου να προειδοποιούνται τα άτομα όσον αφορά τους κινδύνους της παράνομης μετανάστευσης.

Η Ένωση θα συνεχίσει να δίνει προτεραιότητα στις προσπάθειες εκούσιας επιστροφής και θα πρέπει να ληφθούν ευρωπαϊκά μέτρα υποβοηθούμενης εκούσιας επιστροφής και επανένταξης που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν σε στενή συνεργασία με τις χώρες καταγωγής, διεθνείς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Παράλληλα, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να συνεργάζεται με τρίτες χώρες για να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή των υφιστάμενων υποχρεώσεων επανεισδοχής των διεθνών συμφωνιών που έχουν συναφθεί με τρίτες χώρες και οι οποίες διασφαλίζουν την αποτελεσματική επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα να διαμένουν στην ΕΕ. Θα πρέπει ενδεχομένως να εξεταστεί το ενδεχόμενο σύναψης νέων συμφωνιών επανεισδοχής και με άλλες σημαντικές χώρες καταγωγής παράλληλα με την αξιοποίηση όλων των υφιστάμενων δυνατοτήτων στον εξωτερικό τομέα της ΕΕ. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζει την πολιτική επιστροφής με βάση κοινά πρότυπα που εξασφαλίζουν την αξιόπιστη και ανθρώπινη επιστροφή, τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την αξιοπρέπεια του κάθε ατόμου.

2. ΣΕΝΓΚΕΝ, ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

2.1. Σένγκεν

Η δημιουργία του χώρου Σένγκεν, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να ταξιδεύουν χωρίς να υπόκεινται σε ελέγχους, αποτελεί βασικό μέρος του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Κάθε έτος, οι ευρωπαίοι πολίτες πραγματοποιούν περισσότερα από 1,25 δισεκατομμύρια ταξίδια για τουρισμό, επαγγελματικούς λόγους ή για να επισκεφθούν φίλους και συγγενείς σε ολόκληρη την Ευρώπη χωρίς εμπόδια στα εσωτερικά σύνορα. Αυτή η ελεύθερη κυκλοφορία, εκτός του ότι είναι δημοφιλής μεταξύ των πολιτών, αποφέρει επίσης τεράστια οφέλη για την ευρωπαϊκή οικονομία. Ο χώρος Σένγκεν πρέπει να ολοκληρωθεί. Η αποτελεσματική εφαρμογή των πρόσφατα συμφωνηθεισών αλλαγών στη διακυβέρνηση του Σένγκεν αποτελεί βασική προτεραιότητα. Θα πρέπει να συμβάλει στην αύξηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών του χώρου Σένγκεν, να εξασφαλίσει την αποφυγή των καταχρήσεων και να δώσει τη δυνατότητα στην Ένωση να διαχειρίζεται καταστάσεις κατά τις οποίες ένα κράτος μέλος δεν πληροί τις υποχρεώσεις του όσον αφορά τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων του.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην εύρυθμη λειτουργία του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν (SIS II) ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων. Το έργο αυτό, το οποίο θεσπίστηκε το 2012, αποτελεί βασική ευθύνη του οργανισμού της ΕΕ για τα συστήματα μεγάλης κλίμακας (EU-LISA). Εκτός από την αποτελεσματική λειτουργία τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών συστημάτων πληροφορικής στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων, κατά τα επόμενα έτη, το EU-LISA θα πρέπει να επιδιώξει συνέργειες μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών της ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια και την ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής.

2.2. Ενίσχυση της εφαρμογής της κοινής πολιτικής θεωρήσεων

Στόχος της πολιτικής θεωρήσεων θα πρέπει να είναι η διευκόλυνση των ταξιδιωτικών δυνατοτήτων των νόμιμων ταξιδιωτών και η μετατροπή του χώρου Σένγκεν σε πιο ελκυστικό προορισμό για τους υπηκόους τρίτων χωρών, με την παράλληλη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας. Είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να είναι ανοιχτή στους επισκέπτες, που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Είναι καιρός πλέον να ολοκληρωθεί η κοινή

πολιτική θεωρήσεων με την αναθεώρηση του κώδικα θεωρήσεων Σένγκεν προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη σύγκλιση στον τρόπο επεξεργασίας των αιτήσεων για θεωρήσεις Σένγκεν από τα κράτη μέλη και με την ολοκλήρωση της παγκόσμιας ανάπτυξης του συστήματος πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS). Η στροφή προς ένα σύστημα που βασίζεται περισσότερο στην αξιολόγηση των ατόμων παρά στις εθνικότητες θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη μετά την αξιολόγηση των επιπτώσεων της εν λόγω πολιτικής.

Θα πρέπει να συνεχίσουμε να ενθαρρύνουμε την τοπική προξενική συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με στόχο τη διασφάλιση πιο εναρμονισμένης και ταχείας χορήγησης θεωρήσεων. Η δημιουργία κέντρων θεωρήσεων Σένγκεν θα πρέπει να ενθαρρύνεται, προκειμένου να αυξηθεί και να εξορθολογιστεί η παρουσία των κρατών μελών στις τρίτες χώρες για τη συγκέντρωση και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις αιτήσεις θεώρησης.

Μια έξυπνη πολιτική θεωρήσεων θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τακτικές αναθεωρήσεις των καταλόγων των χωρών των οποίων οι υπήκοοι είναι υπόχρεοι θεώρησης. Για τη διευκόλυνση της στενότερης συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων, καθώς και για την αύξηση των επαφών μεταξύ των λαών, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο συμφωνιών διευκόλυνσης των θεωρήσεων όπου η απελευθέρωση δεν αποτελεί ακόμα ρεαλιστική επιλογή. Η τρέχουσα πρακτική της σύναψης συμφωνιών επανεισδοχής παράλληλα με κάθε συμφωνία για την απλούστευση των θεωρήσεων έχει αποδειχθεί χρήσιμη και θα πρέπει να συνεχιστεί και στο μέλλον.

2.3. Ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων

Με την πάροδο των ετών, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος προς την κατεύθυνση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Χάρη στην αναθεωρημένη εντολή του, ο ρόλος του FRONTEX έχει ενισχυθεί, παρέχοντας τη δυνατότητα καλύτερης στήριξης των κρατών μελών που συμμετέχουν σε κοινές επιχειρήσεις και την ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες. Το Eurosur θα ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και του FRONTEX, συμβάλλοντας στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και βοηθώντας στη διάσωση ανθρώπινων ζώων, κυρίως στη Μεσόγειο Θάλασσα. Σύμφωνα με τη στρατηγική θαλάσσιας ασφάλειας της ΕΕ, η συνεργασία μεταξύ των φορέων του θαλάσσιου τομέα θα πρέπει επίσης να συνεχιστεί.

Ωστόσο, με την αύξηση του αριθμού των ατόμων που έρχονται στην ΕΕ και την αναμενόμενη περαιτέρω αύξησή τους, ιδίως του αριθμού των ατόμων που ταξιδεύουν αεροπορικά, η ΕΕ πρέπει να κινηθεί προς μια σύγχρονη και πιο αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων, με τη χρήση τεχνολογίας αιχμής. Θα πρέπει να διευκολυνθεί η πρόσβαση προς την Ευρώπη για τους νόμιμους ταξιδιώτες και παράλληλα να ενισχυθεί η ασφάλεια των συνόρων. Η εφαρμογή της «δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα» που αποτελείται από ένα ευρωπαϊκό σύστημα εισόδου/εξόδου και το πρόγραμμα καταχωρισμένων ταξιδιωτών θα πρέπει, επομένως, να αποτελέσει προτεραιότητα. Θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρξει μια νέα προσέγγιση για την αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων, με βάση την αξιολόγηση της δυνατότητας θέσπισης ευρωπαϊκού συστήματος φύλαξης των συνόρων.

3. ΈΝΑ ΚΟΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Κατά τα προσεχή έτη, και σε ένα πλαίσιο πιθανής αύξησης του αριθμού των αιτούντων άσυλο, η ΕΕ μπορεί να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τη διεθνή προστασία. Οι πολύπλοκες και μικτές ροές μεταναστών ασκούν πιέσεις στις δυνατότητες αντίδρασης των κρατών μελών όσον αφορά την επεξεργασία των αιτημάτων ασύλου, την υποδοχή και την ανταπόκριση στις ανάγκες των ευάλωτων ομάδων, καθώς και την ένταξη των ατόμων που έχουν χαρακτηριστεί ως χρήζοντα προστασίας.

3.1. Εδραίωση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ)

Η νομοθεσία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ) έχει πλέον συμφωνηθεί, παρέχοντας καλύτερη πρόσβαση στο άσυλο στα πρόσωπα που χρήζουν προστασίας, υψηλότερη ποιότητα συνθηκών υποδοχής και ταχύτερες, πιο αξιόπιστες αποφάσεις για το άσυλο. Θα πρέπει να υπάρξει αποτελεσματική μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και συνεκτική εφαρμογή, η οποία θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της διεθνούς προστασίας.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (ΕΥΥΑ) θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας των αξιολογήσεων των αιτημάτων ασύλου και στην εναρμόνιση των πρακτικών σε ολόκληρη την ΕΕ, με την παρακολούθηση της ποιότητας των αποφάσεων για το άσυλο και τη συγκέντρωση πληροφοριών από τα κράτη μέλη σχετικά με τις χώρες καταγωγής (*Country of Origin Information*, COI).

Θα πρέπει να θεσπιστούν νέοι κανόνες για την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων περί ασύλου μεταξύ των κρατών μελών και ένα πλαίσιο για τη μεταφορά της προστασίας σε συνάρτηση με τους στόχους της Συνθήκης για τη δημιουργία ενός ομοιόμορφου καθεστώτος σε ολόκληρη την ΕΕ. Αυτό θα μειώνει τα εμπόδια για την κυκλοφορία εντός της ΕΕ και θα διευκόλυνε τη μεταφορά των παροχών που σχετίζονται με την προστασία των εσωτερικών συνόρων.

3.2. Ευθύνη και Αλληλεγγύη

Η ευθύνη και η αλληλεγγύη πρέπει να συμβαδίζουν. Αυτό σημαίνει, αφενός, ότι τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τους κανόνες του κεκτημένου της Ένωσης και, αφετέρου, ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποστηρίζουν άλλα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν υψηλή προσωρινή πίεση στα συστήματα ασύλου τους.

Η μετεγκατάσταση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, η οποία έχει εφαρμοστεί πιλοτικά κατά τα τελευταία έτη από τη Μάλτα, αποτελεί μια μορφή αλληλεγγύης που πρέπει να ενισχυθεί. Μια νέα μορφή που θα μπορούσε να αναπτυχθεί κατά τα προσεχή έτη είναι η από κοινού επεξεργασία των αιτημάτων ασύλου. Θα μπορούσε επίσης να διερευνηθεί το ενδεχόμενο συνένωσης των χώρων υποδοχής σε περιόδους έκτακτης ανάγκης προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι καμία χώρα δεν αντιμετωπίζει υπερπληθυσμό, ενώ άλλες έχουν πλεονάζουσα χωρητικότητα. Η εύρεση περαιτέρω τρόπων για την επίτευξη μιας πιο ομοιόμορφης κατανομής ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών θα πρέπει να αποτελέσει μέρος του μελλοντικού προβληματισμού.

3.3. Πρόληψη και διαχείριση κρίσεων

Ένας μηχανισμός για την έγκαιρη προειδοποίηση, την ετοιμότητα και τη διαχείριση κρίσεων περιλαμβάνεται πλέον στο πλαίσιο του κανονισμού του Δουβλίνου. Η ορθή εφαρμογή καθενός από αυτά τα στάδια θα απαιτήσει μεγαλύτερη ροή πληροφοριών από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή και την ΕΥΥΑ για την κατάσταση που επικρατεί και για τυχόν ελλείψεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε κρίση. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη συλλογή δεδομένων και ανάλυση κινδύνου με βάση τα στοιχεία που παρέχονται από τα κράτη μέλη, αντιπροσωπείες της ΕΕ, οργανισμούς της ΕΕ, διεθνείς οργανώσεις και άλλες πηγές. Οι ελλείψεις στα συστήματα ασύλου των κρατών μελών θα πρέπει να αποφεύγονται με προληπτικά μέτρα και σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών.

Για την ενίσχυση της ετοιμότητας της Ένωσης να αντιμετωπίσει μαζικές εισροές, το υφιστάμενο πλαίσιο για την προσωρινή προστασία θα πρέπει να αξιολογηθεί και, ενδεχομένως, να τροποποιηθεί ώστε να αποτελέσει ένα πιο πρακτικό και ευέλικτο εργαλείο.

3.4. Αντιμετώπιση εξωτερικών προκλήσεων και νόμιμες οδοί πρόσβασης σε άσυλο στην ΕΕ

Η προώθηση υψηλών προδιαγραφών προστασίας σε χώρες διέλευσης και καταγωγής και η μείωση του αριθμού των ατόμων που πραγματοποιούν επικίνδυνες διαδρομές διασχίζοντας τη Σαχάρα, τη Μεσόγειο και άλλες οδούς με την ελπίδα να φτάσουν στην Ευρώπη θα πρέπει να ενισχυθούν ως αναπόσπαστο τμήμα των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ.

Είναι αναγκαίο να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής των υφιστάμενων προγραμμάτων περιφερειακής προστασίας (ΠΠΠ), όπως αυτά στη Βόρεια Αφρική και το Κέρασ της Αφρικής, και να αξιολογηθεί η ανάγκη για τη δημιουργία νέων προγραμμάτων. Τα ΠΠΠ θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση της ικανότητας των εθνικών αρχών να αντιμετωπίσουν τις μετακινήσεις πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας να λαμβάνουν διεθνή βοήθεια και να προωθούν τις θετικές επιπτώσεις της παρουσίας των προσφύγων στις τοπικές κοινωνίες.

Η ΕΕ οφείλει να επιδιώξει να εξασφαλίσει την ομαλότερη άφιξη των ατόμων με δικαιολογημένη ανάγκη προστασίας, περιορίζοντας το πεδίο παράνομης διακίνησης ανθρώπων και ανθρώπινων τραγωδιών.

Με τη διάθεση νέας χρηματοδότησης και σε στενή συνεργασία με την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ, η ΕΕ θα πρέπει να αυξήσει τη δέσμευσή της για επανεγκατάσταση, η οποία μπορεί να προσφέρει μακροπρόθεσμες λύσεις για τα άτομα που προσδιορίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ως χρήζοντα προστασίας. Οι επιδόσεις της ΕΕ όσον αφορά την επανεγκατάσταση είναι σχετικά μέτριες έως σήμερα. Οι αναπτυσσόμενες χώρες συνεχίζουν να φιλοξενούν το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων παγκοσμίως. Τα 28 κράτη μέλη, στο σύνολό τους, θα πρέπει να δείξουν μεγαλύτερη αλληλεγγύη προς τις χώρες υποδοχής στον αναπτυσσόμενο κόσμο, συμμετέχοντας σε δραστηριότητες επανεγκατάστασης και αναλαμβάνοντας μεγαλύτερο μερίδιο της ευθύνης.

Οι διαδικασίες προστατευόμενης εισόδου - που δίνουν στους ανθρώπους τη δυνατότητα να ζητήσουν προστασία χωρίς να πραγματοποιούν δυνητικά θανατηφόρα ταξίδια για να φτάσουν τα σύνορα της ΕΕ - θα μπορούσαν να συμπληρώνουν την επανεγκατάσταση, αρχής γενομένης με τη συντονισμένη προσέγγιση των ανθρωπιστικών θεωρήσεων και των κοινών κατευθυντήριων γραμμών. Θα μπορούσε, επιπλέον, να εκπονηθεί μελέτη σκοπιμότητας για πιθανή κοινή επεξεργασία των αιτημάτων προστασίας εκτός της ΕΕ, με την επιφύλαξη του ισχύοντος δικαιώματος πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου στην ΕΕ.

4. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΣΠΜΚ)

Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διασφάλιση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρώπη επηρεάζονται επίσης από τα γεγονότα και τις εξελίξεις εκτός της ΕΕ. Η πολιτική αλλαγή και η αστάθεια, η εμφάνιση των διαφορών όσον αφορά την ευημερία και η αλλαγή του κλίματος αποτελούν κινητήρια δύναμη τόσο για εθελοντική κινητικότητα σε μεγαλύτερη κλίμακα όσο και για αναγκαστική εκτόπιση με αποτέλεσμα την άσκηση πιέσεων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η ΕΕ οφείλει να συνεργαστεί πιο αποτελεσματικά με τις γειτονικές χώρες, στα ανατολικά και στα νότια, καθώς και πέραν της Ένωσης για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της παράνομης και της αναγκαστικής μετανάστευσης. Προς τον σκοπό αυτόν, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να συνδράμει τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά τους για την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, τη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων, καθώς και των ικανοτήτων παροχής ασύλου και υπηρεσιών υποδοχής.

Η ΕΕ οφείλει να ενισχύσει τις εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες στον τομέα της μετανάστευσης και της κινητικότητας, ώστε να επωφεληθεί πλήρως από το πλαίσιο και τα μέσα της ΣΠΜΚ. Ειδικότερα, οι εταιρικές σχέσεις κινητικότητας μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση προβλημάτων έλλειψης εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην Ευρώπη και να διευκολύνουν την κινητικότητα που συνδέεται με το εμπόριο. Ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και η διευκόλυνση της έκδοσης βραχυπρόθεσμων θεωρήσεων μπορεί επίσης να συμβάλει στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ και την προώθηση της ανάπτυξης σε τρίτες χώρες.

Η ενίσχυση των επιπτώσεων της ΣΠΜΚ σε τρίτες χώρες πρέπει, ως εκ τούτου, να αποτελέσει προτεραιότητα. Οι προβληματισμοί και οι προτεραιότητες των εξωτερικών σχέσεων θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται επαρκώς, όταν καθορίζονται οι στόχοι και οι δράσεις. Η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων είναι απαραίτητη. Οι δυνατότητες της ΕΥΕΔ, συμπεριλαμβανομένων των αντιπροσωπειών της ΕΕ, θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η συνοχή της δράσης της ΕΕ.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση και την ανάπτυξη, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στη μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού αντικτύπου της μετανάστευσης Νότου-Νότου, στην ενσωμάτωση της μεταναστευτικής πολιτικής στα εθνικά σχέδια ανάπτυξης και μείωσης της φτώχειας, στην ενίσχυση της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής, καθώς και στην προώθηση μέτρων επανένταξης των επαναπατριζόμενων μεταναστών. Η συνεργασία αυτή, για την εξασφάλιση της καλής διαχείρισης της μετανάστευσης, μπορεί να αποφέρει σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη στις χώρες καταγωγής.

Η ΕΕ οφείλει να αναβαθμίσει τις σχέσεις της με τις χώρες γειτονίας μέσω διαλόγου για τη μετανάστευση, την κινητικότητα και την ασφάλεια, καθώς και τη θέσπιση και την εφαρμογή των εταιρικών σχέσεων κινητικότητας. Θα πρέπει, επίσης, να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή της εν λόγω εταιρικής σχέσης με το Μαρόκο (που υπεγράφη το 2013) και με την Τυνησία (που υπεγράφη το 2014). Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να επενδύει σε περιφερειακές διαδικασίες διαλόγου σε θέματα μετανάστευσης και σε διμερείς σχέσεις με χώρες προτεραιότητας πέραν της γειτονίας, συνεχίζοντας, επίσης, να υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και τις θεμελιώδεις αξίες, καθώς και τη χρηστή διακυβέρνηση.

5. ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ

Το 2010, η ΕΕ υιοθέτησε την πρώτη στρατηγική της για την εσωτερική ασφάλεια (ΣΕΑ) και ένα συνοδευτικό σχέδιο δράσης. Η στρατηγική επικεντρώνεται σε τομείς προτεραιότητας, όπου η κοινή δράση σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τις κυριότερες απειλές για την ασφάλεια και προσδίδει προστιθέμενη αξία στις προσπάθειες των κρατών μελών. Αναγνωρίζει την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας, με απόλυτο σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Οι πέντε στρατηγικοί στόχοι που επιλέχθηκαν ήταν 1) η εξουδετέρωση των διεθνών εγκληματικών δικτύων, 2) η πρόληψη της τρομοκρατίας και η αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών, 3) η αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο, 4) η ενίσχυση της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων και 5) η αύξηση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστροφών. Οι στόχοι αυτοί εξακολουθούν να ισχύουν. Ωστόσο, με τις διαρκώς εξελισσόμενες προκλήσεις, η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει να εργαστούν από κοινού για την ανάπτυξη μιας ενημερωμένης έκδοσης της ΣΕΑ, επανεξετάζοντας τις δράσεις στο πλαίσιο κάθε στόχου για το 2015 - 2020. Με σκοπό την προώθηση μιας προσέγγισης που βασίζεται στην πρόληψη και την επιβολή του νόμου, η ανανεωμένη ΣΕΑ θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τις συνέργειες μεταξύ των εσωτερικών υποθέσεων και άλλων τομέων πολιτικής που αφορούν την εσωτερική ασφάλεια, όπως οι μεταφορές, η εσωτερική αγορά, η τελωνειακή

ένωση, η έρευνα και η ανάπτυξη, η ψηφιακή αγορά, η πολιτική προστασία και οι εξωτερικές σχέσεις. Η έρευνα στον τομέα της ασφάλειας έχει χρηματοδοτηθεί βάσει του 7^{ου} προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την ανάπτυξη. Για το επόμενο πρόγραμμα, «Ορίζων 2020», προβλέπονται αυξημένες προσπάθειες. Η ΕΕ θα συνεχίσει να υποστηρίζει τον ευρωπαϊκό τομέα της ασφάλειας, με σκοπό την επίτευξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων ασφάλειας.

5.1. Εξουδετέρωση των διεθνών εγκληματικών δικτύων

Η διείδυση οργανωμένων εγκληματικών ομάδων στην οικονομία της ΕΕ αποτελεί κίνδυνο για την ασφάλεια. Σοβαρά εγκλήματα με διασυνοριακή διάσταση, όπως η διαφθορά, η εμπορία ανθρώπων, ναρκωτικών, όπλων και άλλων παράνομων προϊόντων, καθώς και η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, προκαλούν σοβαρή βλάβη στα θύματα και στην κοινωνία στο σύνολό της. Ο αριθμός των εν λόγω κινδύνων αυξάνεται. Το οργανωμένο έγκλημα καθίσταται ολοένα και πιο ευέλικτο και αναπτύσσει τις δραστηριότητές του εντός και εκτός των ευρωπαϊκών συνόρων. Συνεχίζει να αποτελεί μια σημαντική απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και μπορεί να έχει αποσταθεροποιητικές συνέπειες για τις τρίτες χώρες.

Η ΕΕ πρέπει να εξακολουθήσει να προσαρμόζει και να ενισχύει την απάντησή της σε αυτές τις απειλές, συντονίζοντας τη δράση της εντός της ΕΕ και πέραν αυτής. Η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, με έμφαση στις προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ, στο πλαίσιο του κύκλου πολιτικής για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα είναι ζωτικής σημασίας στην προσπάθεια αυτή. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη πρέπει να ενισχυθεί και η χρήση των κοινών ομάδων έρευνας (ΚΟΕ) και άλλων κοινών επιχειρήσεων θα πρέπει να αυξηθεί, υποστηριζόμενη από τα κονδύλια και τους οργανισμούς της ΕΕ. Πρέπει να εξεταστεί η ανάγκη παρέμβασης της ΕΕ προκειμένου να διασφαλίσει ότι η έμπρακτη συνεργασία των ΚΟΕ δεν εμποδίζεται από αποκλίνουσες εθνικές διατάξεις σχετικά με τις τεχνικές έρευνας.

Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, με τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ και μεταξύ των οργανισμών της ΕΕ πρέπει να επιταχυνθούν, με πλήρη χρήση των υφιστάμενων μέσων της ΕΕ. Ο ρόλος της Ευρωπόλ ως κόμβου για την ανταλλαγή πληροφοριών σε όλη την ΕΕ θα πρέπει να ενισχυθεί, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, την OLAF και τον FRONTEX. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να συστήσουν ενιαία κέντρα εξυπηρέτησης, λαμβάνοντας υπόψη το σχετικό πλαίσιο τελωνειακής συνεργασίας. Τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών θα μπορούσαν να γίνουν πιο διαλειτουργικά, λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων του ευρύτερου πλαισίου λύσεων διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις.

Για τη στήριξη της έμπρακτης συνεργασίας, η κατάρτιση του προσωπικού των αρχών επιβολής του νόμου σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα κατάρτισης για την επιβολή του νόμου θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως τα επόμενα έτη, για να ωφελήσει μεγάλο αριθμό υπαλλήλων όλων των βαθμίδων των αρχών επιβολής του νόμου, συνοριοφυλάκων και τελωνειακών υπαλλήλων.

Ταυτόχρονα, η ΕΕ πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες που έχουν ειδικά ως στόχο τα εγκλήματα που προκαλούν τις μεγαλύτερες βλάβες στα θύματα και στην κοινωνία. Η διαφθορά υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τη δημοκρατία, βλάπτει την εσωτερική αγορά, αποθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις, στερεί από τις δημόσιες αρχές φορολογικά έσοδα και διευκολύνει τις δραστηριότητες ομάδων οργανωμένου εγκλήματος. Για την αποτελεσματικότερη πάταξη της διαφθοράς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ακολουθήσουν τις προτάσεις που διατυπώνονται στην έκθεση για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην ΕΕ, η δημοσίευση της οποίας θα πρέπει να συνεχιστεί κατά τα προσεχή έτη. Τα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς θα πρέπει να συνδέονται καλύτερα με τους τομείς πολιτικής της ΕΕ και η χρηματοδότηση της ΕΕ θα πρέπει να στηρίζει την ανάπτυξη

θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων. Η συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των διεθνών οργανισμών θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω.

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος υποκινούνται από τα τεράστια κέρδη που προκύπτουν από την παράνομη διακίνηση, τη διαφθορά, το οικονομικό έγκλημα και άλλες εγκληματικές ενέργειες. Χρειάζεται να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για την καταπολέμηση του εν λόγω κινήτρου και για την πρόληψη εγκληματικών κερδών από τη διείσδυση στη νόμιμη οικονομία. Η οδηγία σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση των προϊόντων εγκλήματος στην ΕΕ πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και να εφαρμοστεί από όλα τα κράτη μέλη χωρίς καθυστέρηση. Οι υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, οι αρχές επιβολής του νόμου, οι δικαστικές και οι διοικητικές αρχές, όπως οι φορολογικές αρχές ή οι φορείς χορήγησης αδειών, πρέπει να εντείνουν τη συνεργασία τους για τη βελτίωση του εντοπισμού των περιουσιακών στοιχείων. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βοηθά τις εγκληματικές ομάδες να αποκρύπτουν τα έσοδα που προκύπτουν από τις εγκληματικές τους ενέργειες. Προκειμένου να αποφευχθεί η κατάχρηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, πρέπει να εγκριθεί η πρόταση για την τέταρτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και να εφαρμοστεί σύντομα και πρέπει να εξεταστεί η ανάγκη για τη θέσπιση ευρωπαϊκής ποινικής νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί αυξανόμενη απειλή. Η ΕΕ θέσπισε μια στρατηγική για το 2012-2016 με στόχο την εξάλειψη αυτού του εγκλήματος και μια οδηγία που πρέπει πλέον να μεταφερθεί πλήρως στο εθνικό δίκαιο και να εφαρμοστεί χωρίς καθυστέρηση. Η εφαρμογή της στρατηγικής θα πρέπει να συμπληρωθεί δεόντως και να συμπεριλάβει θέματα που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων σε τρίτες χώρες. Θα πρέπει, επιπλέον, να θεσπιστεί μια στρατηγική για την περίοδο μετά το 2016, η οποία θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, την πρόληψη, την παροχή βοήθειας στα θύματα, την ασφαλή επιστροφή και την επανένταξή τους, καθώς και τον ρόλο του διαδικτύου. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η ανάγκη ποινικοποίησης της εσκεμμένης χρήσης υπηρεσιών παρεχόμενων από θύματα εμπορίας ανθρώπων. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η θέση του συντονιστή της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να παραταθεί.

Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών παραμένει μια άκρως επικερδής επιχειρηματική δραστηριότητα για το οργανωμένο έγκλημα. Το 2013, η Ευρώπη και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) εκδόνησαν από κοινού την πρώτη «έκθεση για τις αγορές ναρκωτικών», η οποία επισήμανε αύξηση των νέων ψυχοδραστικών ουσιών. Η Επιτροπή πρότεινε νομοθεσία για την ταχεία απόσυρση των εν λόγω ουσιών από την αγορά εφόσον είναι επιβλαβείς για την υγεία, τηρουμένων των νόμιμων βιομηχανικών και εμπορικών χρήσεων. Η νομοθεσία αυτή θα πρέπει επίσης να εγκριθεί και να εφαρμοστεί στο πλαίσιο της ισορροπημένης προσέγγισης της στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση και η κακοποίηση παιδιών προκαλεί δια βίου βλάβες στα θύματά της. Η οδηγία της ΕΕ που στοχεύει στην καταπολέμηση της εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω διαδικτύου πρέπει να μεταφερθεί και να εφαρμοστεί κατά προτεραιότητα. Η σημασία της προστασίας των παιδιών από σεξουαλικά εγκλήματα θα πρέπει να συμπεριληφθεί με μεγαλύτερη έμφαση σε άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ, καθώς και να εξεταστεί η ανάγκη για μια ολοκληρωμένη στρατηγική της ΕΕ.

Η βία που συνδέεται με τη χρήση πυροβόλων όπλων εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρούς τραυματισμούς και απώλειες ανθρώπινων ζώων σε ολόκληρη την ΕΕ, ενώ πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης πυροβόλων όπλων. Η αναθεώρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με την πώληση και μεταβίβαση των πυροβόλων όπλων εντός της ΕΕ θα μπορούσε, εφόσον

συνδυαστεί με περαιτέρω έμπρακτες προσπάθειες επιβολής του νόμου, να μειώσει τον κίνδυνο της παράνομης χρήσης και διακίνησης πυροβόλων όπλων.

Τέλος, η αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων συμφωνιών και ρυθμίσεων για την ανταλλαγή πληροφοριών με τρίτες χώρες σχετικά με την επιβολή του νόμου θα πρέπει να εξακολουθήσει να εξετάζεται και, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η αυξανόμενη χρήση καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR), τόσο σε τρίτες χώρες όσο και μεταξύ των κρατών μελών, θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο ενός νέου ρυθμιστικού πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ, το οποίο θα εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων τόσο για την επεξεργασία των δεδομένων που συμπεριλαμβάνονται στις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών εντός της ΕΕ όσο και για τη διαβίβαση δεδομένων των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από την ΕΕ προς τρίτες χώρες. Το όργανο της ΕΕ για τα δεδομένα που συμπεριλαμβάνονται στις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών θα πρέπει να εγκριθεί και να εφαρμοστεί. Επιπλέον, η οδηγία για τη διατήρηση δεδομένων θα πρέπει να αναθεωρηθεί, παράλληλα με την αναθεώρηση της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και λαμβάνοντας υπόψη τις διαπραγματεύσεις του πλαισίου για την προστασία των δεδομένων.

5.2. Πρόληψη της τρομοκρατίας και αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, έχουν γίνει αρκετές τρομοκρατικές επιθέσεις, κυρίως από άτομα ή μικρότερες ομάδες, πολλά από αυτά, ωστόσο, με σοβαρές συνέπειες. Η απειλή της τρομοκρατίας και του βίαιου ριζοσπαστισμού θα αποτελέσει σοβαρή πρόκληση για την ΕΕ κατά τα επόμενα έτη. Παρατηρείται μια ανησυχητική τάση, ως επί το πλείστον σε νέους ανθρώπους, που μεταβαίνουν σε άλλες χώρες όπως η Συρία προκειμένου να γίνουν αλλοδαποί μαχητές. Το διάστημα που βρίσκονται εκεί, ορισμένοι έρχονται σε επαφή και συνδέονται με τρομοκρατικές ομάδες. Κατά την επιστροφή τους, θα μπορούσαν να αποτελέσουν σοβαρή απειλή για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η απάντησή μας πρέπει να είναι η πρόληψη της τρομοκρατίας, όπως ορίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, και η αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία. Οφείλουμε να ενισχύσουμε την καταπολέμηση του βίαιου ριζοσπαστισμού και της τρομοκρατίας με ολοκληρωμένο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές διαστάσεις. Η προγραμματισμένη ενημέρωση της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών θα είναι ζωτικής σημασίας για τη συνέχιση των εργασιών. Όπως προτείνεται από την Επιτροπή, πρέπει να δοθεί έμφαση στην παροχή βοήθειας σε άτομα που επιθυμούν να εγκαταλείψουν ένα περιβάλλον ριζοσπαστισμού, στην κατάρτιση των τοπικών φορέων, στη συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες, στη μεγαλύτερη ενασχόληση με τον ιδιωτικό τομέα για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης στο διαδίκτυο, καθώς και την καλύτερη ενσωμάτωση των εσωτερικών δράσεων με εξωτερικές προσπάθειες. Η καταπολέμηση του βίαιου ριζοσπαστισμού πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί τμήμα της παροχής βοήθειας εκ μέρους της ΕΕ προς τρίτες χώρες για την ανάπτυξη και την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών της εκπαίδευσης, της κοινωνίας των πολιτών, του φύλου, της διακυβέρνησης και των μέσων ενημέρωσης.

Για τη στήριξη αυτών των προσπαθειών, το Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση πρέπει να ενισχυθεί και να εξελιχθεί σε έναν κόμβο γνώσης για τη συλλογή ορθών πρακτικών και τον καλύτερο συντονισμό των εργασιών μεταξύ των επαγγελματιών.

Η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη για τη δημιουργία δικτύων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και για τη βελτίωση της κατάρτισης και της άσκησης των αρχών επιβολής του νόμου που είναι υπεύθυνες για τον

χειρισμό των τρομοκρατικών επιθέσεων. Το δίκτυο ATLAS, ένα δίκτυο δυνάμεων επέμβασης της ΕΕ κατά της τρομοκρατίας, διεξήγαγε το 2013 τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα άσκηση στο επίπεδο της ΕΕ. Το έργο αυτό θα πρέπει να προωθηθεί με περισσότερες ασκήσεις σε επιχειρησιακό, αλλά και στρατηγικό επίπεδο. Η ανάπτυξη καλύτερα εκπαιδευμένων και πιο διαλειτουργικών δυνάμεων θα πρέπει να αποτελεί στόχο για τα επόμενα έτη.

Η ΕΕ έχει ήδη συμφωνήσει σε επίπεδο νομοθεσίας να καταστήσει δυσκολότερη την πρόσβαση σε πρόδρομες ουσίες για την παραγωγή εκρηκτικών υλών. Πρέπει τώρα να βεβαιωθούμε ότι έχει τεθεί σε εφαρμογή με αποτελεσματικό τρόπο. Επίσης, υπάρχει ανάγκη για την ενίσχυση και τον περαιτέρω προσδιορισμό προτεραιοτήτων όσον αφορά τις εργασίες για τα χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά, πυρηνικά υλικά και τα εκρηκτικά.

Ο συντονισμός για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας πρέπει να λάβει υπόψη τις νέες θεσμικές δομές που θεσπίστηκαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, καθώς και να υποστηρίξει το έργο της Ύπατης Εκπροσώπου/ΕΥΕΔ στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ, ιδίως στην προώθηση της καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

5.3. Αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο

Οι κοινωνίες μας εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από το διαδίκτυο. Είναι αναγκαίο να οικοδομηθούν ασφαλή και αξιόπιστα συστήματα, έτσι ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να κάνουν πλήρη χρήση των δυνατοτήτων του διαδικτύου. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι οι ηλεκτρονικές πληρωμές μπορούν να γίνονται με ασφαλή τρόπο. Ωστόσο, νέες προκλήσεις αναδύονται, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ψηφιακών νομισμάτων και διαδικτυακών πλατφορμών που διευκολύνουν πολλές μορφές σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Ο αριθμός των επιθέσεων στον κυβερνοχώρο είναι πιθανόν να αυξηθεί κατά τα επόμενα έτη, παρά τα σημαντικά μέτρα που έχουν ληφθεί για τη βελτίωση της ικανότητας καταπολέμησης της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο και την ενίσχυση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο.

Η επιχειρησιακή ικανότητα για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος πρέπει να αυξηθεί. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό κέντρο για εγκλήματα στον κυβερνοχώρο (EC3). Μέσα στο πρώτο έτος λειτουργίας του, το κέντρο έχει ήδη αποδείξει την αξία του, στηρίζοντας τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη σε ένα ευρύ φάσμα εγκλημάτων, που κυμαίνονται από απάτη έως σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων μέσω διαδικτύου. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει την ανάπτυξη του EC3 ως συντονιστικού κέντρου για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος στην Ευρώπη. Ένα από τα κύρια καθήκοντα της ΕΕ θα είναι να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο. Ιδανικά, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν κέντρο για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

Σε στρατηγικό επίπεδο, η απόκριση της ΕΕ πρέπει να είναι πιο συντονισμένη. Η πρώτη στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο θεσπίστηκε με στόχο τη δημιουργία του ασφαλέστερου διαδικτυακού περιβάλλοντος στον κόσμο. Αυτό το όραμα πρέπει πλέον να υλοποιηθεί.

Η στρατηγική αναγνωρίζει επίσης την ανάγκη για μεγαλύτερη διεθνή συνεργασία, τόσο σε στρατηγικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η συμφωνία που επιτεύχθηκε με τις ΗΠΑ κατά τη σύνοδο κορυφής του 2010 για τη σύσταση μιας ομάδας εργασίας για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και το ηλεκτρονικό έγκλημα έχει αποδειχθεί χρήσιμη για την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, ιδίως της Παγκόσμιας Συμμαχίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης στο διαδίκτυο που έχει συσταθεί από την ΕΕ και τις ΗΠΑ. Επί του παρόντος, η Συμμαχία συγκεντρώνει 52 χώρες από ολόκληρο τον κόσμο, και μπορεί να αποτελέσει έμπνευση για μελλοντικές πρωτοβουλίες. Η ΕΕ θα

πρέπει να βεβαιωθεί ότι εξακολουθεί να παράγει αποτελέσματα, καθώς και να ωθεί περισσότερες χώρες να ενταχθούν.

Η ΕΕ έχει ήδη συμφωνήσει για τη θέσπιση αυστηρότερης νομοθεσίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, η οποία θα πρέπει να εφαρμοστεί ταχέως. Η αποτελεσματική δράση στον εν λόγω τομέα απαιτεί επίσης την ενίσχυση της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η δικαιοδοσία στον κυβερνοχώρο. Από την άποψη αυτή, η Σύμβαση της Βουδαπέστης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την παγκόσμια συνεργασία και τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη επικυρώσει τη σύμβαση θα πρέπει να το πράξουν.

5.4. Ενίσχυση της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων

Είναι αναγκαίο ένα ομοιόμορφο και υψηλό επίπεδο ασφάλειας και διαχείρισης των συνόρων με πλήρη σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι πολιτικές διαχείρισης των συνόρων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και τη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας.

Η ολοκληρωμένη στρατηγική διαχείρισης των συνόρων θα πρέπει να ενημερώνεται με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή των ισχυόντων μέσων πολιτικής. Η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο τα υφιστάμενα συστήματα και οι πλατφόρμες θα μπορούσαν να συνδυαστούν και θα πρέπει να αποβλέπει σε περαιτέρω συνεργασία σε εθνικό επίπεδο μεταξύ συνοριακών φυλάκων και άλλων αρχών που εργάζονται στα σύνορα, προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια.

Σε σχέση με την κυκλοφορία των εμπορευμάτων, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής του 2013, θα παρουσιαστεί στρατηγική, το 2014, για τη διαχείριση τελωνειακών κινδύνων και την ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού. Η πρωτοβουλία αυτή θα επιτρέψει την πιο αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων βελτιώνοντας τη διαθεσιμότητα και τη χρήση των δεδομένων στην αλυσίδα εφοδιασμού, εντείνοντας τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των τελωνειακών αρχών σε διεθνές επίπεδο και με άλλες αρχές επιβολής του νόμου και σώματα ασφαλείας και ενισχύοντας, επιπλέον, τις δυνατότητες των κρατών μελών και της ΕΕ για μια πιο ολοκληρωμένη και συνεκτική απάντηση της ΕΕ προς τους κινδύνους της αλυσίδας εφοδιασμού.

5.5. Αύξηση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστροφών

Η ΕΕ έχει ενισχύσει σημαντικά την ικανότητά της να προλαμβάνει, να προετοιμάζεται και να αντιμετωπίζει φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Στο εξής, θα δοθεί έμφαση στη διασφάλιση ότι τα συστήματα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή λειτουργούν. Το συντονιστικό κέντρο αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης έχει αναλάβει τον ρόλο του ως φορέα παροχής υπηρεσιών και ως πλατφόρμας για τον συντονισμό της αντιμετώπισης μείζονων καταστροφών.

Βασική πρόκληση θα είναι η πλήρης εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για την πολιτική προστασία, η οποία χαρτογραφεί τις μελλοντικές εργασίες σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα αυτόν. Λεπτομέρειες για τη χρήση της ρήτρας αλληλεγγύης, οι οποίες παρέχουν το πλαίσιο για την αντιμετώπιση των μεγάλων κρίσεων, πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο συμφωνίας. Η ένταξη ιδεών σχετικών με τη διαχείριση καταστροφών σε άλλες πολιτικές και ταμεία, καθώς και η ενίσχυση του ρόλου της επιστήμης και της καινοτομίας στη διαχείριση καταστροφών θα συνεχιστεί.

Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν επιχειρησιακές προκλήσεις, όπως η διαλειτουργικότητα του εξοπλισμού και των συστημάτων επικοινωνίας και να ενταθούν οι εργασίες για την κατάρτιση και τις ασκήσεις.

5.6. Οικοδόμηση της εσωτερικής ασφάλειας σε παγκόσμιο πλαίσιο

Η ευρωπαϊκή εσωτερική ασφάλεια περιλαμβάνει επίσης ενέργειες πέραν των συνόρων της ΕΕ και σε συνεργασία με εταίρους από τρίτες χώρες. Η καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, της εμπορίας ανθρώπων και της διακίνησης ναρκωτικών, για παράδειγμα, απαιτούν τέτοια συνεργασία.

Τα επίπεδα αστάθειας σε πολλές τρίτες χώρες απειλούν τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο εσωτερικό των χωρών, αλλά ενδέχεται επίσης να έχουν σημαντικές επιπτώσεις για την ΕΕ. Τα ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν πιο συστηματικά στο πλαίσιο των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, σε συνδυασμό με τα προγράμματα συνεργασίας και βοήθειας της ΕΕ και άλλα εργαλεία πολιτικής που χρησιμοποιούνται για τη διεθνή συνεργασία. Αυτό πρέπει να γίνει με την παροχή βοήθειας για την ανάπτυξη ικανοτήτων ως προς την επιβολή του νόμου, μέσω προγραμμάτων κατάρτισης, ή με την ανταλλαγή γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών. Η ΕΕ θα ενισχύσει την ανάπτυξη της συνεργασίας με τους εταίρους της, στηρίζοντας τις προσπάθειές τους για την ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του κράτους δικαίου, καθώς και θεμάτων διακυβέρνησης, όπως η διαφάνεια, η συμμετοχή και η λογοδοσία.

Η ΕΕ πρέπει να εξακολουθήσει να συνεργάζεται με εταίρους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για τη δημιουργία κοινού θεματολογίου για την ασφάλεια, αναζητώντας συνέργειες και συνοχή με τα κράτη μέλη και άλλους χορηγούς. Προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι στρατηγικές προτεραιότητες των εσωτερικών υποθέσεων στο διεθνές θεματολόγιο, η συνεργασία με την ΕΥΕΔ θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η διασφάλιση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης αποτελεί βασικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από το 1999, με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ και την έγκριση του προγράμματος του Τάμπερε, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος για τη διασφάλιση της ανοικτής και ασφαλούς Ευρώπης, με βάση τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τη βούληση εξυπηρέτησης των ευρωπαϊών πολιτών. Η εφαρμογή της νομοθεσίας και η εδραίωση των επιτευγμάτων αυτών, καθώς και η ενίσχυση της έμπρακτης συνεργασίας, πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες για τις μελλοντικές εργασίες. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας και των πολιτικών θα επιτρέψουν την προσαρμογή των ενεργειών μας, ενώ η στρατηγική χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ θα επιτρέψει την καλύτερη εστίαση στις προτεραιότητες της ΕΕ σύμφωνα με τη δέσμευση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για την έξυπνη νομοθεσία. Η προσέγγιση με γνώμονα τον πολίτη θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί κατευθυντήρια αρχή για κάθε μελλοντική εργασία.

Ταυτόχρονα, πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιόν μας. Πρέπει να καταστεί σαφές σε όλους ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, η Επιτροπή, η Ύπατη Εκπρόσωπος/ΕΥΕΔ, οι οργανισμοί της ΕΕ και πολλοί άλλοι θα πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν με αποτελεσματικό τρόπο σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στον προσδιορισμό των εν λόγω προκλήσεων και παρουσιάζει μέτρα τα οποία, κατά την Επιτροπή, θα πρέπει να συζητηθούν με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίσει τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του, σύμφωνα με το άρθρο 68.